

WITHRERD, KENTI KIRÁLY TÖRVÉNYEI (695)

Withrerd uralkodása körülbelül 690—691-től számítható (694 júliusa uralkodásának negyedik évében van). Az 6 törvénykönyvét Rugern hatodik napján adták ki (valószínűleg a rozsratáskor) uralkodásának ötödik és az indikció kilencedik évében, amely 695 szeptember elsején kezdődött, ha a görög indikció számít. Ebben az esetben a törvénykönyv kiadásának napja, bizonyára szeptember 6. napja és ez is látszik valószínűnek, mert ha a caesari indikció kezdete, azaz szeptember 24. napja után adták volna ki a törvénykönyvet, nos ez az őszi dátum szeptember 24. napja után már túl későn lett volna ahhoz, semhogy Rugern hatodik napján legyen és a 696-os rozsratás pedig nem lehetett Withrerd ötödik évében. Withrerd, 725. április 23-án halt meg 34 és fél éves uralkodás után. Érdekességként megemlíthető, hogy uralkodásának korai szakaszában még mindig veszélyesnek tartotta a pogányságot. Az 6 törvénykönyvének a záradéka szintén előfordul Ine egyidejű törvényeiben és ezért nekünk el kell fogadnunk bizonyos együttműködés meglétét a két uralkodó között. A törvénykönyv csak a Textus Roffensisben maradt ránk, de használta Cnut törvényeinek szerkesztője is, aki megismételte a rendelkezést azon idegenekre vonatkozóan, akik nem alkalmazkodtak az egyház házassági törvényeihez; feltételezhetően, a pogány dánok jelenléte Cnut korának Angliájában felevenítette azt a helyzetet, amellyel Withrerdnek foglalkoznia kellett.

Ezek Withred, a kenti nép királyának törvényei

Bevezető. Amikor a kenti nép legkegyesebb királya, Withred uralkodott, országlásának ötödik évében, az indikció kilencedik évében Rugern¹⁷ hatodik napján összehívtak egy tanácskozó testületet vezető emberekből egy helyen, amelyet Berghamstydnek hívnak. Ott volt Brihtwold, Britannia érseke, a fent nevezett király, Rochester püspöke, akit Gefmundnak hívtak és a nép egyházának valamennyi rendje a hűséges emberekkel egybehangzóan beszélt. Mindezek beleegyezésével a vezető emberek ki-

---

¹⁷ Valószínűleg szeptemberben lehetett a „Rügern” szó jelentése rozsratás.

gondolták ezeket a törvényeket és hozzáadták őket Kent népének törvényes szokásaihoz, amint azt (a törvény) kijelenti és deklarálja az alábbiakban.

1. Az egyház felmentendő az adókvetés alól.

1/1. A királyt kell kérlelni evégett és ők megtisztelik őt (a királyt) a saját tulajdonukból önkéntesen kényszerítés nélkül.

2. Az egyház oltalmának a sérelme 50 shilling, mint a királyé

3. A tiltott vadházasságban élők forduljanak egy jobb élet felé, a bűnőknek a megbánásával vagy az egyház közösségéből kizáratnak.

4. A külföldiek, ha nem teszik törvényessé a házasságukat, távoznak az országból javaikkal és bűneikkel.

4/1. A mi saját népünk embereit az egyházi közösség bírságolja meg, javaik elkobzása nélkül.

5. Ha ezután (a törvényhozó gyűlés után) bármely gesith-born¹⁸ belépne egy tiltott szövetségbe, a király, a püspök és a kánon rendelete ellenére, fizessen az urának 100 shillinget az ősi törvény értelmében.

5/1. Ha ezt egy ceorl teszi, fizessen 50 shillinget és hagyja el a szövetséget, bünbánattal.

6. Ha egy apát engedélyez egy tiltott szövetséget vagy elhanyagolja a beteg személyek megkeresztelését vagy annyira ittas, hogy képtelen istentiszteletet tartani, tartózkodjék a lelkészi szolgálatától, a püspök ítéletéig.

7. Ha egy tonzurált ember, akinek nincs (egyházi) megbízatása, vendégszeretetet kér, kapja meg egyszer, de ne tórténjék az, hogy őt hosszasan táplálják, kivéve, ha engedélye van erre.¹⁹

8. Ha valaki a szolgájának szabadságot ad az oltárnál, az kapja meg a nép szabad embereinek az összes jogát; az ő felszabadítójáé legyen az ő

---

¹⁸ A „gesith” jelentése: társ. A költészetben is előfordul és máshol is, mint a királyi comitatus tagja. A „gesith-born” kifejezés az egyetlen, amely közösen fordul elő a kenti jogban és Ine nyugati szász törvénykönyvében Withreddel egy időben és úgy látszik azonos azzal az osztállyal, amelyet a korábbi kenti törvények „eorlcund”-nak hívtak. A kifejezés egy osztály tagját jelöli, azt a személyt, aki már született gesith. Ine törvényeiben előfordul ennek a csoportnak a vérdíja is, amely vagy 1200 vagy 600 shillinget tett ki. Alfréd idejét követően, a 600 shillinges vérdíj elűnik és az 1200 shilling vérdíjú emberek neve thegn lesz és nem gesith. A gesith rangú ember feladata többnyire a saját udvartartásának a felügyelete volt és így jogállásának megfelelően mások ura lehetett.

¹⁹ Ez a törvény ugyanúgy, ahogyan a 672-es herfordi kánon 4—6 cikkelyei is, közvetlenül rendelkeznek azok ellen a klerikusok ellen, akik egyházmegyéről egyházmegyére vándoroltak. Valószínű, hogy ezt csak a szerzetesekre alkalmazták az ő kolostorukon kívül.

hagyatéka, a wergildje és a védelem az ő háza népe fölött, mégha ő (a felszabadító [szerk.]) a határon túl is él bárhol, ahol ő óhajtja.

9. Ha egy szolga, ura parancsa ellenére szolgálai munkát végez a szombat esti alkony és a vasárnap esti alkony között, ő fizessen nyolcvan sceattast az urának.

10. Ha egy szolga saját elfoglaltságát úzi ezen a napon, fizessen hat shillinget az urának vagy korbácsoltassék meg.

11. Ha azonban egy szabad ember dolgozik a tiltott időben, a healsfangjával²⁰ felel; az ember, aki meglátta kapja meg a büntetés felét és a munkából származó nyereség felét.

12. Ha egy férj, a felesége tudta nélkül áldoz az ördögöknek, köteles kifizetni az összes vagyonát és a healsfangját; ha ők mindketten áldoznak az ördögöknek, akkor kötelesek kifizetni a healsfangot és az összes vagyონukat.²¹

13. Ha egy szolga áldoz az ördögöknek, kárpótlásul fizessen hat shillinget, vagy korbácsoltassék meg.

14. Ha valaki húst ad a háznépének böjt idején, tegye jóvá mind a szabad, mind a szolgálai healsfanggal.

15. Ha egy szolga önszántából húst eszik (fizetessék) hat shilling vagy korbácsoltassék meg.

16. A püspök és a király szava, eskü nélkül nem vonható kétségbe.

17. A monostor vezetője papi engeszteléssel tisztíthatja meg magát.

18. A pap tisztuljék meg a saját kinyilatkoztatása által, az ő szent miseruhájában az oltár előtt, eképpen szólva: Én Krisztusban az igazat mondom, nem hazudok. Egy diakónus is hasonlóan tisztuljék meg.

19. Egy klerikus, három hasonló rangú klerikussal együtt tisztuljék meg és ő tegye egyedül a kezét az oltárra, a többiek álljanak mellette és mondják az esküt.

20. Az idegen, tisztuljék meg a saját esküjével az oltárnál, hasonlóan a király thengjéhez.

---

²⁰ A „healsfang” a wergild része, amelyet a megölt ember legközelebbi rokonai kaptak, amikor még a wergild értéke 1200 shilling volt, és a healsfang 120 shillinget tett ki. Lehet, hogy ez a rész vonatkozik más wergildekre.

²¹ A healsfangot vagy az összes vagyónukat a valószínű.

21. Egy ceorl, három ugyanolyan rangú társával együtt (tisztuljék meg) az oltárnál és mindezek esküje legyen visszavonhatatlan.

21/1. Az egyházi felmentés joga a következő:

22. Ha valaki, egy püspöki vagy királyi szolgát vádol, az ispán oltáránál kell tisztáznia magát, az ispán vagy mentse fel vagy adja át korbácsolásra.

23. Ha valaki, egy közösség nem szabad szolgáját vádolja a közösség előtt, az ura (a vádlotté) tisztázza őt egyéni esküjével, ha áldozó, ha nem az, akkor legyen neki egy jó esküsegítője az esküben, vagy fizessen a szolgájáért, vagy korbácsolásra adja át.

24. Ha egy laikus ember szolgája vádolja egy pap szolgáját, vagy egy pap szolgája vádolja egy laikus ember szolgáját, az ura tisztázza őt egyéni esküvel.

25. Ha valaki tettenérés közben megöl egy tolvajt, őt helyezték wer-gilden kívül.

26. Ha valaki elfog egy szabad embert lopott javakkal, a király válasszon egyet a dolgok közül, a tolvajt végezzék ki vagy adják el a tengeren túlra vagy tegye jóvá a wergildjével.

26/1. Aki felfedezi és elfogja őt, annak legyen joga a tolvajra kivetett bírság felére, ha a tolvaj kivégeztetik 70 shilling fizetessék neki.

27. Ha egy szolga lop és kiváltják (ez legyen) 70 shilling, a király amelyiket csak igényli.²² Ha őt megölik az összeg fele a birtokosnak fizetendő.²³

28. Ha egy bizonyos távolságban lévő vagy egy idegen ember letér az útról kiáltás és kürfújás nélkül, akkor feltételezendő, hogy egy tolvaj, aki vagy megöleendő, vagy kiváltandó.

---

²² Az elfogott tolvaj szolgát meg is ölheték és ki is válthatták, a király döntötte el, hogy melyik büntetés valósuljon meg.

²³ Ha a szolgát kivégezték, valószínűleg az őt tetten érő ember kapta meg a 70 shilling felét jutalomként.